

Työpaperi 1/2024

Kenelle määrätään paljon perintöveroa? –

Tilastotietoa perintöverojen
jakautumisesta

Samuel Ikonen

Tilastokeskus

Tekijä:

Samuel Ikonen

Kansikuva: iStock

Kannen suunnittelu: Riikka Turunen

Taitto: Riikka Turunen

Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.

© 2024 Tilastokeskus

ISSN 2323-1998

= Työpaperi

ISBN 978 - 952 - 244 - 718 - 0 (pdf)

Helsinki 2024

Tiivistelmä

Tilastokeskuksen perinnöt ja lahjat -tilaston mukaan perintöveroa maksamaan määrättyistä perinnönsaajista 0,5 prosenttia sai vähintään miljoonan euron perintöosuuden vuonna 2020. Nämä perinnönsaajat saivat maksettavaksi 18 prosenttia perintöveroista. Mikäli perinnönsaaja ei ollut perinnönjättäjän lähisukulainen, perintöverotus oli keskimäärin yli 2,5 kertaa kireämpää kuin vainajan lähisukulaisilla. Perintöveroa maksamaan määrättyistä perinnönsaajista 84 prosenttia oli vainajan lähisukulaisia ja 53 prosenttia 45 – 64-vuotiaita. Euro-määräisesti suurimmat perintöverot määrättiin hyvätuloisille (nettotulot vähintään 50 000 euroa vuodessa), mutta nettotuloihin verrattuna perintöverot ja perintöosuudet olivat suurempia alemmissä tuloluokissa.

Avainsanat: perintövero, perintöosuus, veroluokka, käytettävissä olevat rahatulot

Sisällys

Tiivistelmä	3
1 Johdanto	5
2 Perintöveroa maksamaan määrätyistä perinnönsaajista 0,5 prosenttia sai maksettavaksi 18 prosenttia perintöveroista vuonna 2020	6
3 Tilastossa perintöverot on kohdistettu perinnönjättäjän kuolinvuodelle	8
4 Perintöverojen mediaani yli 2,5 kertaa suurempi perinnönsaajilla, jotka eivät olleet perinnönjättäjän lähisukulaisia.	10
5 Euromääräisesti suurimpia perintöveroja määrittiin eniten hyvätuloisille, joista enemmistö oli 45 – 64-vuotiaita.	13
6 Nettotuloihin verrattuna perintöverot olivat suurempia alemmissä tuloluokissa	17
7 Nettotuloihin verrattuna alemmissä tuloluokissa saatiin suurempia perintöosuuksia	20
8 Perintöverotustiedoista ei välttämättä käy ilmi, mitä varallisuutta perinnönsaaja on tosiasiasa saanut	23
9 Perintöverotustietoja voisi olla mahdollista täydentää.	25

1 Johdanto

Tilastokeskus julkaisi marraskuussa 2023 ensimmäistä kertaa rekisteripohjaista jakaumatietoa perintöveroista osana perinnöt ja lahjat -tilastoa.¹ Tilaston myötä tilastotietoa perintöverojen jakautumisesta on vapaasti kaikkien saatavilla, mikä tarjoaa pohjan esimerkiksi perintöverosta käytävälle keskustelulle.

Julkaistujen tilastotietojen tarkastelun tukemiseksi tässä artikkelissa käydään läpi perintöveroja perintöosuuksien arvon, veroluokan, iän, asuntokunnan tulokymmenyksen ja henkilökohtaisten käytettävissä olevien rahatulojen mukaan vuonna 2020.² Luokittelumuuttujien valinta perustuu niiden keskeiseen rooliin analysoitaessa perintöverokertymää, perintöverojen jakautumista ja keskimääräisen perintöveron suuruutta.

Luvussa 2 käydään läpi perintöverojen jakautumista perintöosuuden arvon mukaan ja luvussa 3 kerrotaan tarkemmin tilastointimenetelmästä. Luvussa 4 tarkastellaan, miten perintöverot jakautuvat veroluokan ja iän mukaan. Luvussa 5 keskitytään perintöverojen jakautumiseen tulojen mukaan. Luvussa 6 perintöveroja verrataan perinnönsaajan nettotuloihin veronmaksukyvyyn näkökulmasta ja luvussa 7 arvioidaan verotettavan perintöosuuden merkitystä perinnönsaajalle vertaamalla nettotuloja verotettavan perintöosuuden arvoon. Luvussa 8 kerrotaan, mitä tilastotiedoista ei käy ilmi, ja luvussa 9 tehdään yhteenveto läpikäydyistä tilastotiedoista.

1 Tilastokeskus (2023a).

2 Vuosi 2020 on vuonna 2023 julkaistun tilaston viimeisin tilastovuosi.

2 Perintöveroa maksamaan määrättyistä perinnönsaajista 0,5 prosenttia sai maksettavaksi 18 prosenttia perintöveroista vuonna 2020

Vuonna 2020 perintöosuuksia sai 145 600 henkilöä, joista hieman yli 40 prosenttia eli noin 58 900 henkilöä sai maksettavaksi perintöveroja. Vajaalla 60 prosentilla perinnönsaajista perintöosuuden arvo jäi alle 20 000 euron, joka on verotettavan perintöosuuden raja.³

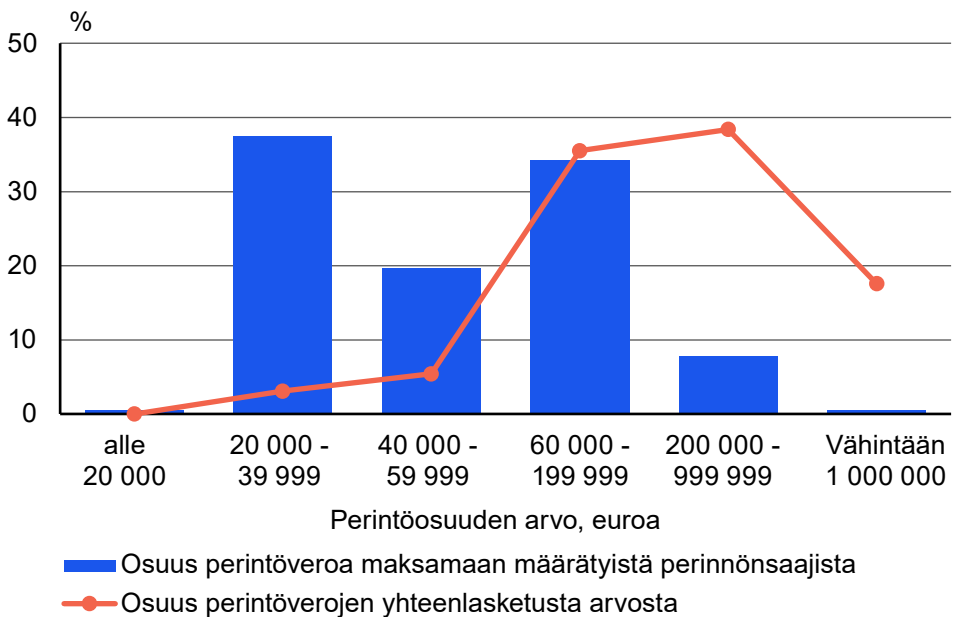
Perintöveroista puolet oli alle 2 900 euroa keskiarvon ollessa 10 500 euroa. Perintöverojen keskiarvo oli huomattavasti suurempi kuin mediaani, sillä pieni osa perinnönsaajista sai maksettavaksi euromääräisesti suuria perintöveroja.

Perintöveroa maksamaan määrättyistä perinnönsaajista 0,5 prosenttia sai vähintään miljoonan euron perintöosuuden vuonna 2020. Näiden perinnönsaajien perintöverojen osuus vuonna 2020 maksuun määrättyjen perintöverojen yhteenlasketusta arvosta oli 18 prosenttia. Enemmistö (58 prosenttia) perintöveroa maksamaan määrättyistä perinnönsaajista sai alle 60 000 euron perintöosuuden. Näiden perinnönsaajien perintöverojen osuus vuonna 2020 maksuun määrättyjen perintöverojen yhteenlasketusta arvosta oli alle 9 prosenttia.

³ Perintöosuuksien tilastointi perustuu verotettaviin arvoihin, joihin on tehty kaikki perintönä saadun omaisuuden arvoon tehtävät vähennykset (kuten puoliso- tai alaikäisyysvähennys). Perintöosuuden lisäksi vähennyksiä voidaan tehdä perintöveroon. Mahdollisten perintöveroon tehtävien vähennysten myötä perinnönsaajalle ei välttämättä määrätä perintöveroa, vaikka perintöosuuden verotettava arvo olisi vähintään 20 000 euroa.

Kuvio 1.

Perintöveroa maksamaan määrätty perinnönsaajat ja perintöverot perintöosuuden arvon mukaan 2020, osuus perintöveroa maksamaan määrättyistä perinnönsaajista (%) ja perintöverojen yhteenlasketusta arvosta (%)⁴

Lähde: Tilastokeskus, perinnöt ja lahjat

Perintöverot jakautuivat epätasaisesti myös vähintään miljoonan euron perintöosuuden saaneiden perinnönsaajien joukossa. Vuonna 2020 noin 50 perinnönsaajaa sai maksettavaksi vähintään 500 000 euron perintöverot. Näiden perinnönsaajien perintöverojen osuus vuonna 2020 maksuun määrättyjen perintöverojen yhteenlasketusta arvosta oli 8 prosenttia. Maksettavaksi määrättyjen perintöverojen yhteenlaskettuun arvoon vaikutti siis perinnönsaajien kokonaismäärään suhteutettuna pieni määrä perinnönsaajia.

⁴ Mahdollisten perintöverotuksessa huomioitavien korostusten (kuten myöhästymismaksun) vuoksi alle 20 000 euron perintöosuuksista voidaan määrätä maksettavaksi veroa. Vuonna 2020 perintöveroa maksamaan määrättyistä perinnönsaajista 0,5 prosentilla perintöosuuden arvo oli alle 20 000 euroa.

3 Tilastossa perintöverot on kohdistettu perinnönjättäjän kuolinvuodelle

Perinnöt ja lahjat -tilastossa perintöveroilla tarkoitetaan perintöverotuksessa maksettavaksi määräytyjä veroja, joissa on huomioitu kaikki veroon mahdollisesti tehtävät vähennykset (mukaan lukien sukupolvenvaihdoshuojennus) ja korotukset. Perintöverot on kohdistettu kokonaisuudessaan kuolinvuodelle ja laskettu yhteen perinnönsaajakohtaisesti.

Esimerkki tilastovuodesta. Perinnönjättäjä on kuollut joulukuussa 2017 ja perintöverotuspäätös on valmistunut kesäkuussa 2018. Perintöverotuspäätöksen mukaan perintövero on jaettu kahteen erään, joista ensimmäinen erä maksetaan vuonna 2018 ja toinen vuonna 2019. Perinnöt ja lahjat -tilastossa perintövero tilastoidaan kokonaisuudessaan perinnönjättäjän kuolinvuodelle 2017.⁵

Esimerkki perinnönsaajakohtaisuudesta. Henkilö A kuolee tammi-kuussa 2017 ja henkilö B joulukuussa 2017. Henkilö C perii henkilöt A ja B. Henkilöltä A saamastaan perintöosuudesta C määrätään maksamaan 1 000 euroa perintöveroa ja henkilöltä B saamastaan perintöosuudesta 2 000 euroa perintöveroa. Perinnöt ja lahjat -tilastossa C:lle on määrätty vuonna 2017 perintöveroja yhteensä 3 000 euroa.⁶

Vuonna 2020 perinnönsaajista 98 prosenttia peri vain yhden perinnönjättäjän ja perintöveroa maksamaan määräytyistä perinnönsaajista 97 prosenttia sai perintöveron maksettavaksi korkeintaan kahdessa erässä.

5 Verohallinnon tilastotietokannassa perintöverojen vuosittaiset nimelliset kokonais-kertymät kirjataan maksuperusteisesti eli silloin, kun perintövero on tosiasiassa maksettu (Verohallinto 2023a). Tilastokeskuksen perinnöt ja lahjat -tilastossa tilastoitujen perintöverojen osuus Verohallinnon tilastotietokannan perintövero-kertymästä oli 98 prosenttia verovuonna 2020 (perintöverotuksessa verovuodella tarkoitetaan perinnönjättäjän kuolinvuotta). Verohallinnon tilastotietokannassa perintö-verojen vuosittaista kokonaiskertymää on mahdollista tarkastella myös maksuvuoden perusteella. Esimerkiksi vuonna 2020 maksetut perintöverot perustuivat vuonna 2020 tai aiemmin kuolleiden perinnönjättäjien perinnönsaajien perintöverotuspäätöksiin. Valtion tuloarviossa tulot perintöverosta budjetoidaan maksuperusteisesti pois lukien tuloarvioon kohdistuvat oikaisut, jotka kirjataan verotuksen oikaisupäätöksen perusteella (Valtiovarainministeriö 2024).

6 Kahden vuoden sisällä perintöverotuksen kohteeksi päätyvästä samasta omaisuudesta perintöveroa on maksettava vain kerran (Verohallinto 2023b).

Vähintään 500 euron perintövero maksetaan lähtökohtaisesti kahdessa erässä. Maksuerien määrä voi olla enintään kymmenen, mikäli perinnönsaaja jatkaa maatala- tai yritystoimintaa ja perintöveron euromääräiset vähimmäismäärät täyttyvät.⁷ Siksi euromääräisesti suuri perintövero (esimerkiksi 100 000 euroa) on voitu jakaa useampaan maksueraan, jolloin maksuaikaa on enemmän.

Perintöverojen tilastointi kokonaisuudessaan yhdelle vuodelle ja perinnönsaajakohtaisesti nostaa yhdelle vuodelle tilastoitavan perintöveron määrää. Siksi perinnöt ja lahjat -tilastossa yhdelle vuodelle tilastoitavan perintöveron määrä muodostuu suuremmaksi kuin tilanteessa, jossa tilastointi olisi esimerkiksi perintöosuuskohtainen tai perustuisi maksuvuoteen.

Perintöverojen tilastointi perinnönsaajakohtaisesti perinnönjättäjän kuolinvuoden mukaan on yhteneväinen perintöosuuksien tilastoinnin kanssa ja mahdollistaa perintöosuus- ja perintöverotietojen ristiintaulukoinnin henkilötasolla (esimerkiksi perinnönsaajien ja perintöveroa maksamaan määrättyjen henkilöiden lukumäärät samassa taulussa perintöosuuden arvon mukaan). Perintöosuuksien tilastoinnista poiketen perintöverojen euromääräiset tiedot on kuitenkin tilastoitu ainoastaan nimellisinä ja vain niille perinnönsaajille, joille on määrätty perintöveroa.

⁷ Verohallinto (2023c).

4 Perintöverojen mediaani yli 2,5 kertaa suurempi perinnönsaajilla, jotka eivät olleet perinnönjättäjän lähisukulaisia

Perintöosuuden arvon ja perintöverotuksessa huomioitavien vähennysten sekä lisäysten ohella perintöverojen suuruuteen vaikuttaa veroluokka, jolla tarkoitetaan perinnönjättäjän ja perinnönsaajan sukulaisuussuhdetta.

Veroluokkaan 1 kuuluvat perinnönjättäjän lähisukulaiset, kuten lapset ja avio-puoliso. Jos perinnönsaaja ei ole perinnönjättäjän lähisukulainen, perinnönsaaja luokitellaan veroluokkaan 2, jossa perintöverotus on kireämpää. Esimerkiksi 30 000 euron perintöosuudesta määrätään perintöveroa 800 euroa veroluokassa 1 ja 2 000 euroa veroluokassa 2, kun osuuteen tai veroon ei kohdistu vähennyksiä.

Vuonna 2020 perintöverojen mediaani oli alle 2 500 euroa veroluokassa 1 ja 6 500 euroa veroluokassa 2. Veroluokassa 1 perintöverojen mediaani oli noin 400 euroa alhaisempi kuin perintöverojen mediaani, joka huomioi molemmat veroluokat. Sen sijaan veroluokassa 2 perintöverojen mediaani oli yli 2,5 kertaa suurempi kuin perintöverojen mediaani veroluokassa 1.

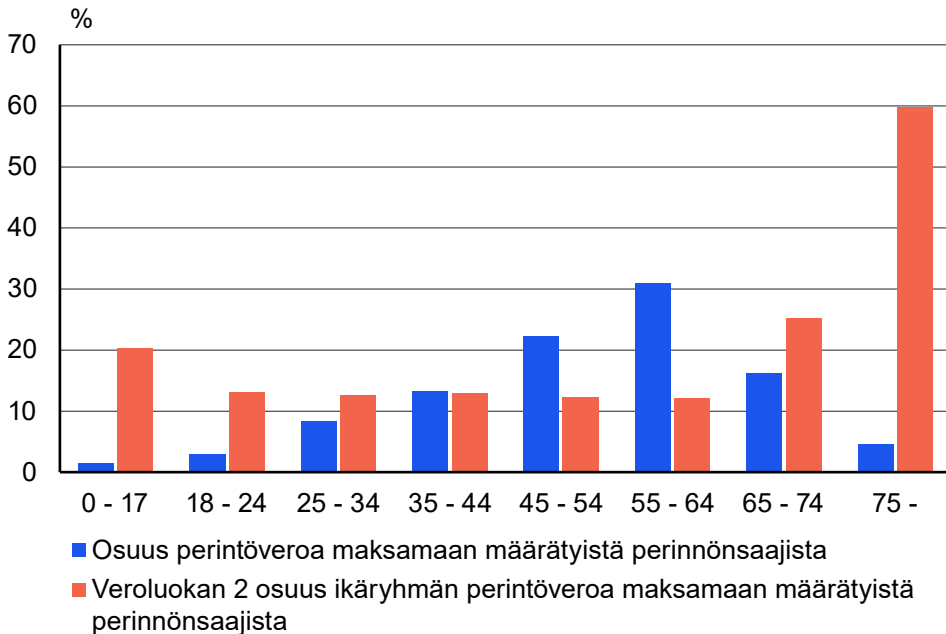
Perintöveroa maksamaan määrättyistä perinnönsaajista 84 prosenttia sai maksettavaksi perintöveroa veroluokassa 1 ja 17 prosenttia veroluokassa 2 vuonna 2020. Sama perinnönsaaja voi saada vuoden aikana verotettavia perintöosuuksia lähisukulaiselta sekä henkilöltä, joka ei ole lähisukulainen.⁸ Maksettavaksi määrättyjen perintöverojen yhteenlasketusta arvosta veroluokan 1 osuus oli 70 prosenttia ja veroluokan 2 osuus 30 prosenttia.

Veroluokan 2 osuus oli selvästi suurin 75-vuotiaiden ikäryhmässä, jossa 60 prosenttia perinnönsaajista sai maksettavaksi perintöveroa veroluokassa 2. Toiseksi eniten veroluokassa 2 perintöveroa saivat maksettavaksi 65 – 74-vuotiaat (25 prosenttia ikäryhmän perinnönsaajista). Perintöveroa maksamaan määrättyistä perinnönsaajista 5 prosenttia oli täyttänyt 75 vuotta.

⁸ Siksi perinnönsaajien kokonaislukumäärä ei ole veroluokassa 1 ja 2 tilastoitujen perinnönsaajien lukumäärän summa.

Kuvio 2.

Perintöveroa maksamaan määrättyjen perinnönsaajien lukumäärät perinnönsaajan iän mukaan 2020, osuus perintöveroa maksamaan määrättyistä perinnönsaajista (%) ja veroluokan 2 osuus ikäryhmän perintöveroa maksamaan määrättyistä perinnönsaajista (%)

Lähde: Tilastokeskus, perinnöt ja lahjat

Perimysjärjestyksen mukaan perinnönjättäjän lapset ja lapsenlapset ovat ensisijaisia perijöitä. Perinnönsaajan ollessa vähintään 75-vuotias on epätodennäköisempää, että perinnönsaaja on perinnönjättäjän lapsi. Jos perinnönjättäjällä ei ole veroluokkaan 1 luokiteltavia lähisukulaisia, perimysjärjestyksen mukaan perintö menee sisaruksille, jotka maksavat perintöveroa veroluokassa 2.⁹

Veroluokan 2 osuuden myötä vähintään 75-vuotiaiden perintöverojen mediaani (5 500 euroa) oli selvästi muiden ikäryhmien mediaania suurempi. Lisäksi vähintään 75-vuotiaiden ikäryhmässä oli veroluokassa 1 suhteellisesti eniten perintöveroa maksamaan määrättyjä perinnönsaajia, jotka olivat vainajan ainoita perillisiä eli jotka perivät vainajan koko omaisuuden. Tarkasteltaessa vain perintöveroa maksamaan määrättyjä veroluokkaan 1 kuuluneita perinnönsaajia 65 – 74-vuotiaista perinnönsaajista 15 prosenttia oli perinnönjättäjän ainoa perillinen, mutta 75 vuotta täyttäneistä perinnönsaajista 42 prosenttia oli vainajan ainoa perillinen.

⁹ Vuosina 2017 – 2020 perinnönjättäjällä on myös ollut useammin vain veroluokkaan 2 luokiteltavia perinnönsaajia, kun perinnönjättäjällä on ollut vähintään yksi 75 vuotta täyttänyt perinnönsaaja.

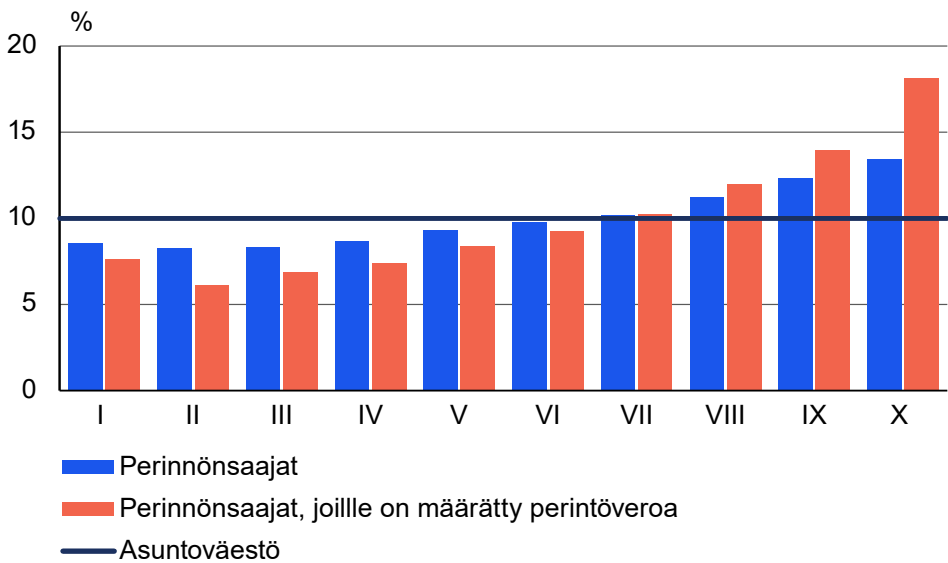
Yhteenvetona voidaan todeta, että 75 vuotta täyttäneet perinnönsaajat saivat maksettavaksi keskimäärin korkeimpia perintöveroja, sillä vähintään 75-vuotias perinnönsaaja oli todennäköisimmin joku muu kuin perinnönjättäjän lähisukulainen ja vähintään 75-vuotias lähisukulainen oli muihin ikäryhmiin verrattuna suuremmalla todennäköisyydellä vainajan ainoa perillinen.

5 Euromääräisesti suurimpia perintöveroja määrättiin eniten hyvätuloisille, joista enemmistö oli 45 – 64-vuotiaita

Perintöveroa maksamaan määrättyistä perinnönsaajista yli puolet (54 prosenttia) kuului neljään suurituloisimpaan asuntokunnan tulokymmenykseen.¹⁰ Tulokymmenyksellä tarkoitetaan, että asuntoväestöön kuuluvat henkilöt on jaettu asuntokunnan ekvivalenttien tulojen perusteella kymmeneen yhtä suureen ryhmään, joissa jokaisessa on sama määrä henkilöitä.¹¹ Asuntoväestöön ja kaikkiin perinnönsaajiin verrattuna perintöveroa maksamaan määrättyjä perinnönsaajia oli enemmän kolmessa suurituloisimmassa tulokymmenyksessä, kun tarkastelu tehdään prosentin tarkkuudella.

Kuvio 3.

Perinnönsaajat, perintöveroa maksamaan määrätty perinnönsaajat ja asuntoväestö asuntokunnan tulokymmenyksen mukaan 2020

Lähde: Tilastokeskus, perinnöt ja lahjat

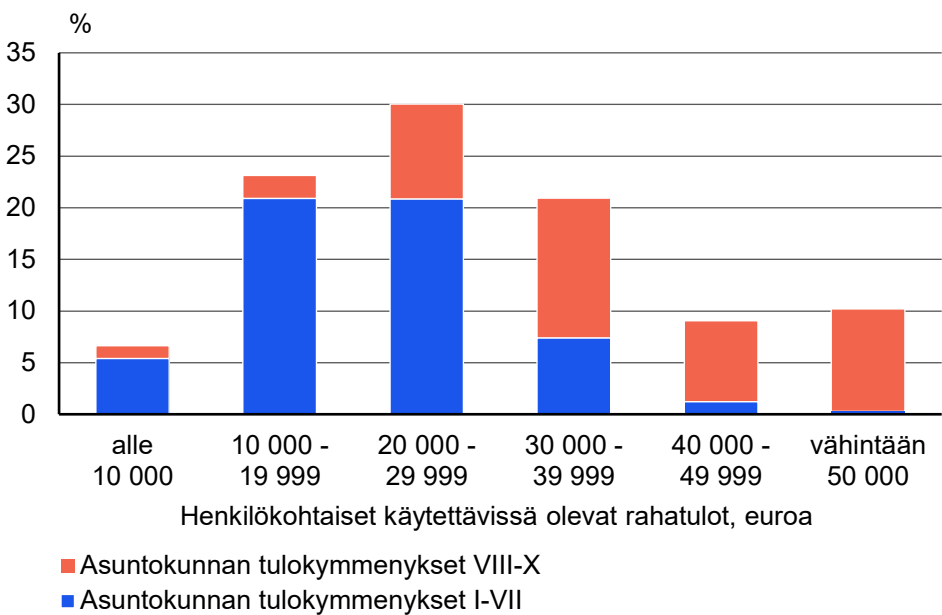
10 Tiedot tulokymmenyksestä ja käytettävissä olevista rahatuloista perustuvat tulonjakotilaston kokonaisaineistoon.

11 Asuntoväestön ulkopuolelle jäävät esimerkiksi laitospöytä, kuten pitkäaikaisesti vanhaikodeissa asuvat henkilöt. Ekvivalenteilla tuloilla tarkoitetaan kotitalouksien jäsenten yhteenlaskettuja tuloja jaettuna kotitalouden kulutusyksiköillä. Perinnöt ja lahjat -tilaston tiedot tuloista perustuvat tulonjakotilaston kokonaisaineistoon, jonka käyttämässä kulutusyksikköasteikossa kotitalouden ensimmäinen aikuinen saa painon 1, muut yli 13-vuotiaat painon 0,5 ja alle 13-vuotiaat saavat painon 0,3.

Perintöveroa maksamaan määrätystä perinnönsaajista 60 prosentilla henkilökohtaiset käytettävissä olevat rahatulot eli henkilökohtaiset nettotulot olivat alle 30 000 euroa vuodessa. Kun henkilökohtaiset nettotulot olivat vähintään 30 000 euroa, perintöveroa maksamaan määrätty perinnönsaaja kuului todennäköisemmin kolmeen suurituloisimpaan asuntokunnan tulokymmenyksen. Esimerkiksi kun henkilökohtaiset nettotulot olivat vähintään 50 000 euroa, 97 prosenttia perintöveroa maksamaan määrätystä perinnönsaajista kuului kolmeen suurituloisimpaan asuntokunnan tulokymmenyksen.¹² Perintöveroa maksamaan määrättyjä perinnönsaajia oli eniten (30 prosenttia) perinnönsaajan henkilökohtaisten nettotulojen ollessa 20 000 – 29 999 euroa ja vähiten (7 prosenttia), kun henkilökohtaiset nettotulot olivat alle 10 000 euroa.

Kuvio 4.

Perintöveroa maksamaan määrätty perinnönsaajat ja perinnönsaajan asuntokunnan tulokymmenys perinnönsaajan henkilökohtaisten käytettävissä olevien rahatulojen mukaan 2020, osuudet (%) perintöveroa maksamaan määrätystä perinnönsaajista

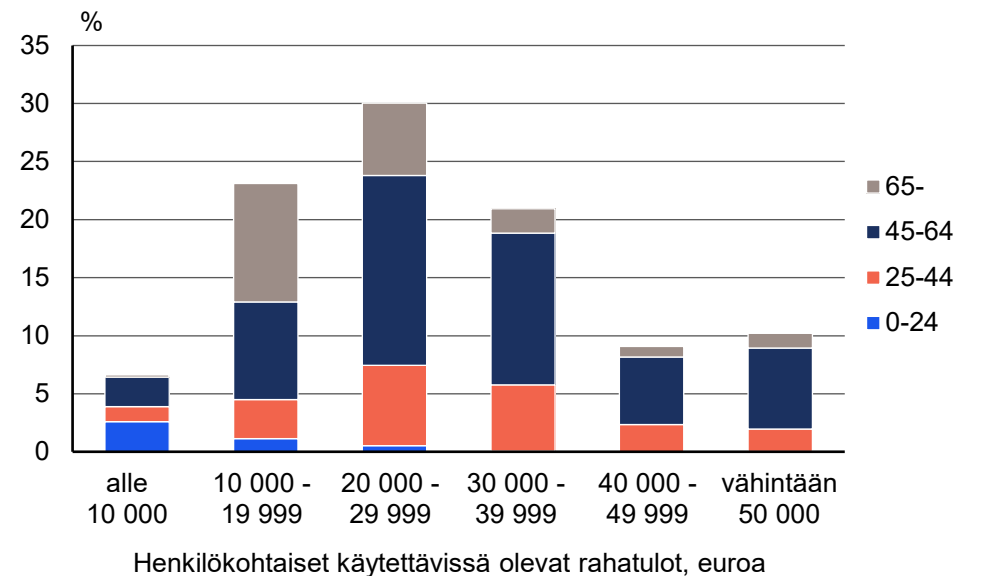
Lähde: Tilastokeskus, perinnöt ja lahjat

Perintöveroa maksamaan määrättyjen perinnönsaajien tuloluokittaiseen jakaumaan vaikuttaa perimysjärjestys. Perimysjärjestyksen mukaan lapset ovat ensisijaisia perijöitä, mikä nostaa 45 – 64-vuotiaiden perinnönsaajien ja perintöveroa maksamaan määrättyjen perinnönsaajien osuutta. Perintöveroa maksamaan määrätystä perinnönsaajista yli puolet (53 prosenttia) oli iältään 45 – 64-vuotiaita, joiden osuus oli selvästi suurin, kun perinnönsaajan nettotulot

¹² Perintöveroa maksamaan määrätystä perinnönsaajista 10,2 prosentilla henkilökohtaiset nettotulot olivat vähintään 50 000 euroa, mutta 9,9 prosenttia sai henkilökohtaisia nettotuloja vähintään 50 000 euroa ja kuului asuntokunnan kolmeen ylimpään tulokymmenyksen.

olivat vähintään 30 000 euroa. Esimerkiksi nettotulojen ollessa vähintään 50 000 euroa yli kaksi kolmasosaa (68 prosenttia) perintöveroa maksamaan määrätystä perinnönsaajasta oli 45 – 64-vuotiaita.¹³

Kuvio 5.
Perintöveroa maksamaan määrätty perinnönsaajat ja perinnönsaajan ikä perinnönsaajan henkilökohtaisten käytettävissä olevien rahatulojen mukaan 2020

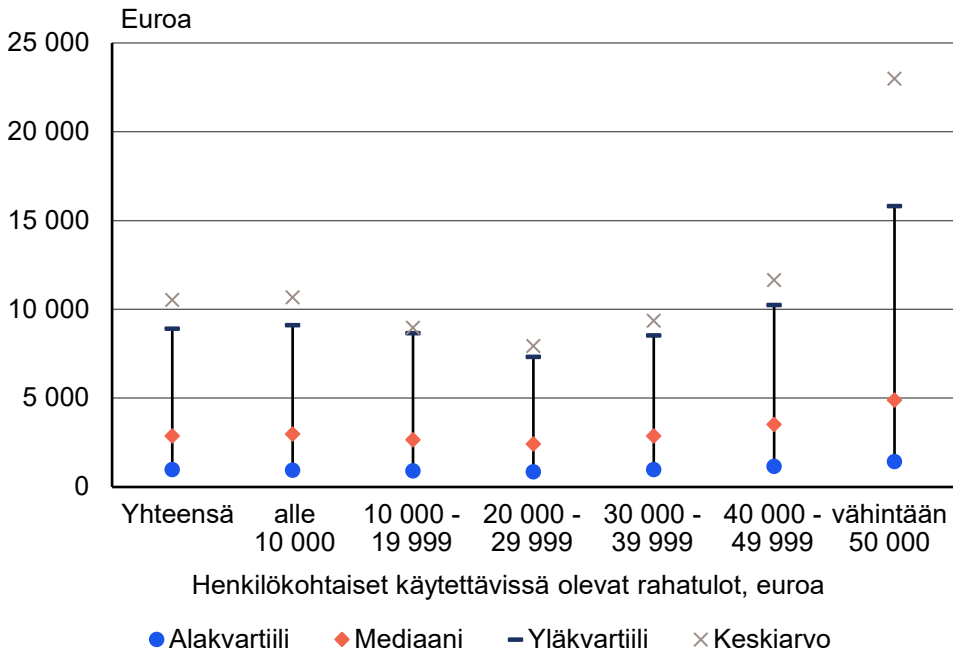
Lähde: Tilastokeskus, perinnöt ja lahjat

Perintöverot olivat keskimäärin alhaisimpia tuloluokassa 20 000 – 29 999 euroa, jossa noin puolet perintöveroista oli alle 2 400 euroa. Suurimpia perintöveroja saatiin maksettavaksi vähintään 50 000 euron tuloluokassa, jossa noin puolet perintöveroista oli yli 4 900 euroa. Vähintään 50 000 euron tuloluokassa perintöverojen mediaani oli siten noin kaksinkertainen verrattuna tuloluokkaan 20 000 – 29 999 euroa.

¹³ Vuonna 2020 henkilökohtaisten käytettävissä olevien rahatulojen mediaani oli suurin 44-vuotiailla keskiarvon ollessa suurimmillaan 47-vuotiailla. Asuntokuntien käytettävissä olevien rahatulojen mediaani oli suurin 56-vuotiailla keskiarvon ollessa suurimmillaan 57-vuotiailla (Tilastokeskus 2023b).

Kuvio 6.

Perintöverojen alakvartiili, mediaani, yläkvartiili ja keskiarvo perintöveroa maksamaan määrättyjen perinnönsaajien henkilökohtaisten käytettävissä olevien rahatulojen mukaan 2020¹⁴

Lähde: Tilastokeskus, perinnöt ja lahjat

Perintöverojen keskiarvo oli 4,7 kertaa suurempi kuin perintöverojen mediaani, kun perintöveroa maksamaan määrättyjen perinnönsaajien käytettävissä olevat rahatulot olivat vähintään 50 000 euroa. Muissa tuloluokissa perintöverojen keskiarvo suhteessa perintöverojen mediaaniin oli 3,3 – 3,6 kertaa suurempi. Perintöverojen keskiarvo oli myös jokaisessa tuloluokassa korkeampi kuin perintöverojen yläkvartiili.

Jokaisessa tuloluokassa oli siis perintöveroa maksamaan määrättyjen henkilöiden lukumäärään suhteutettuna harvalukuinen määrä henkilöitä, joille määrättiin paljon perintöveroa eli joiden verotettavan perintöosuuden arvo oli suuri. Euromääräisesti mitattuna hyvätuloiset (käytettävissä olevat rahatulot vähintään 50 000 euroa) saivat kuitenkin maksettavaksi keskimäärin suurimpia perintöveroja eli hyvätuloisten verotettavien perintöosuuksien arvot olivat keskimäärin suurimpia.¹⁵

14 Perintöveroista 25 prosenttia oli yläkvartiilia korkeampia ja 25 prosenttia jäi alle alakvartiilin.

15 Euromääräisesti suuret veroon tehtävät korotukset ovat harvinaisia.

6 Nettotuloihin verrattuna perintöverot olivat suurempia alemmissa tuloluokissa

Perintöverotuksen kohteena on perinnönsaajan perintönä saama omaisuus, joka lisää perinnönsaajan varallisuutta.¹⁶ Mitä suurempi perinnönsaajan perintönä saaman omaisuuden verotettava arvo on, sitä suurempi on perintöveroprosentti. Perintövero voidaan määrätä maksettavaksi riippumatta siitä, onko kuolinpesän varallisuutta jaettu. Maksettavaksi määrätty perintöverot voivat olla samansuuruisia, vaikka perinnönsaajien perinnöksi saamien omaisuuserien rahaksi muutettavuudet eroaisivat toisistaan.

Perintöveron maksaminen edellyttää rahaksi muutettavaa omaisuutta tai rahaa. Perintöveron suuruutta suhteessa perinnönsaajan maksukykyyn voidaan arvioida vertaamalla maksettavaksi määrättyä perintöveroa perinnönsaajan käytettävissä oleviin rahatuloihin eli nettotuloihin, vaikkakin nettotulojen ohella perintövero voidaan maksaa kokonaan tai osittain esimerkiksi myymällä (itse hankittua, perittyä tai lahjaksi saatua) omaisuutta. Jos perintövero on suuri suhteessa käytettävissä oleviin rahatuloihin, perinnönsaaja ei välttämättä kykene maksamaan koko perintöveroa nettotuloillaan.

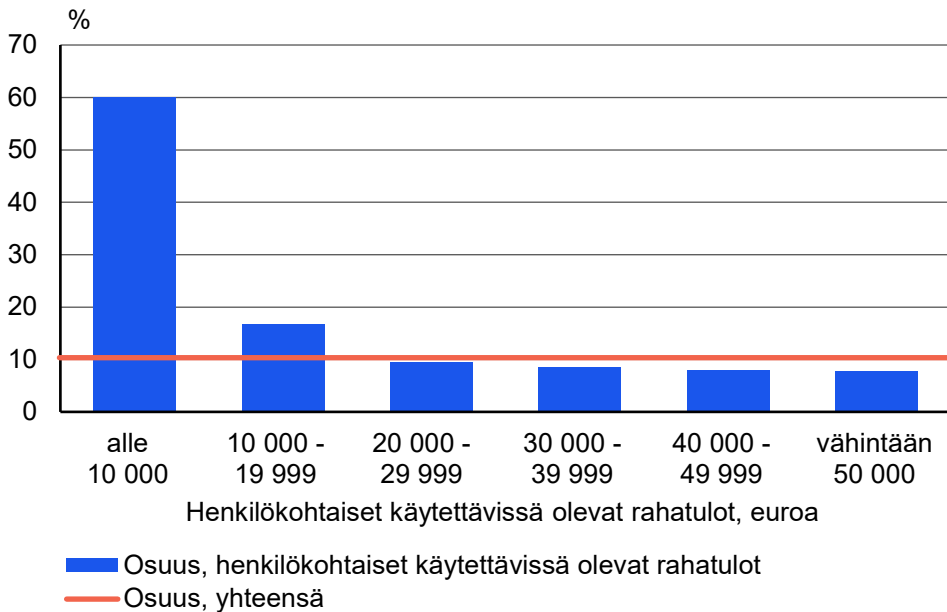
Vuonna 2020 perintöverojen mediaani suhteessa perinnönsaajan käytettävissä oleviin tuloihin oli korkein (60 prosenttia) perinnönsaajilla, joiden tulot jäivät alle 10 000 euron. Viidennes perintöveroa maksamaan määrättyistä perinnönsaajista oli alaikäisiä alle 10 000 euron tuloluokassa, mikä nostaa suhdelukua. Tuloluokassa 10 000 – 19 000 euroa perintöveron osuus perinnönsaajan käytettävissä olevista rahatuloista oli 17 prosenttia ja muissa tuloluokissa alle 10 prosenttia.

Kuviosta 7 nähdään, että perintöverojen osuus perintöveroa maksamaan määrättyjen perinnönsaajien nettotuloista laskee, kun perinnönsaajan nettotulot kasvavat. Toisin sanoen perintöveron osuus perinnönsaajan nettotuloista on keskimäärin suurempi, kun perinnönsaajan nettotulot ovat alhaisemmat. Kun perintöveroa maksamaan määrättyjä perinnönsaajia tarkastellaan ilman tuloluokkia, perintöverojen mediaanin osuus perinnönsaajien nettotulojen mediaanista oli noin 11 prosenttia.

¹⁶ Verohallinto (2023d).

Kuvio 7.

Perintöverojen mediaanin osuus (%) perintöveroa maksamaan määrättyjen perinnönsaajien henkilökohtaisten käytettävissä olevien rahatulojen mediaanista perinnönsaajan henkilökohtaisten käytettävissä olevien rahatulojen mukaan 2020

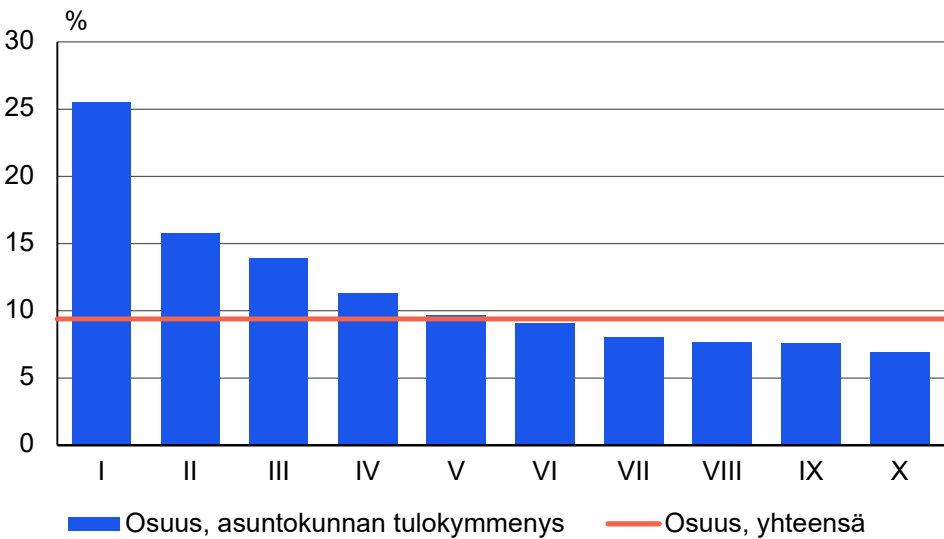
Lähde: Tilastokeskus, perinnöt ja lahjat

Henkilökohtaisten nettotulojen tarkastelu ei huomioi asuntokunnan taloudellista tilannetta. Perintövero on henkilökohtainen, mutta esimerkiksi puoliso voi tuoda henkilökohtaisen talouden ylläpitoon taloudellista turvaverkkoa. Vastaavasti alaikäisten lasten yksinhuoltajalla perintöveron maksaminen muiden elinkustannusten ohella voi muodostua hankalaksi ilman perintöveron maksua varten otettua lainaa. Mikäli alaikäinen perii omaisuutta esimerkiksi isovanhemmaltaan, molemmat vanhemmista voivat lahjoittaa kolmen vuoden aikana lapselleen alle 5 000 euroa verottomasti perintöveron maksamista varten.

Perintöveron osuus perintöveroa maksamaan määrätyn perinnönsaajan asuntokunnan nettotuloista on trendiltään samansuuntainen kuin tilanteessa, jossa perintöveroa verrattaisiin perinnönsaajan henkilökohtaisiin nettotuloihin. Perinnönsaajien asuntokuntien alimmassa tulokymmenyksessä perintöverojen osuus (26 prosenttia) oli kuitenkin matalampi verrattuna perinnönsaajien henkilökohtaisten tulojen mukaan muodostettuun alimpaan tuloluokkaan (60 prosenttia).

Kuvio 8.

Perintöverojen mediaanin osuus (%) perintöveroa maksamaan määrättyjen perinnönsaajien asuntokuntien käytettävissä olevien rahatulojen mediaanista perinnönsaajan asuntokunnan tulokymmenyksen mukaan 2020

Tulokäsike: Asuntokunnan käytettävissä olevat rahatulot

Lähde: Tilastokeskus, perinnöt ja lahjat

Perintöveron vertailu perinnönsaajan henkilökohtaisiin ja asuntokunnan käytettävissä oleviin rahatuloihin antaa osviittaa perinnönsaajan maksukyvystä. Vertailu ei kuitenkaan huomioi ennen perintöä omistettua varallisuutta eikä esimerkiksi perinnönsaajan velkatilannetta, perintöverosuunnittelua (kuten perintöosuuden siirtämistä yhden sukupolven yli lapsenlapsille) tai perinnöksi saadun omaisuuden muutettavuutta rahaksi. Yksittäisen veron kohtuullisuutta arvioitaessa on lisäksi relevanttia tarkastella veroa osana veropohjaa ja -järjestelmää.¹⁷

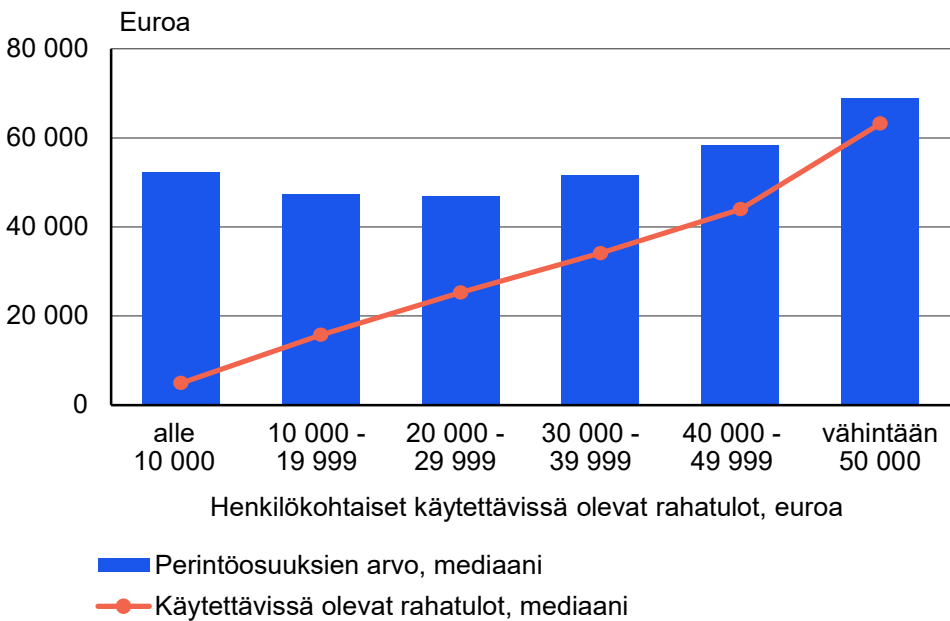
¹⁷ Perintöverotuksen tuotto-odotusten ohella muita tarkasteltavia elementtejä voivat olla esimerkiksi perintöveroa maksamaan määrättyjen perinnönsaajien yhdenvertaisuus sekä perintöverotuksen kannustinvaikutukset. (Valtiovarainministeriö 2023a).

7 Nettotuloihin verrattuna alemmissa tuloluokissa saatiin suurempia perintöosuuksia

Perinnöksi saadun varallisuuden taloudellista merkitystä perinnönsaajalle voidaan arvioida vertaamalla perinnönsaajan perintöosuuden euromääräistä arvoa perinnönsaajan käytettävissä oleviin rahatuloihin.¹⁸ Kuvioista 9 nähdään, että vuonna 2020 perintöveroa maksamaan määrättyjen perinnönsaajien perintöosuuksien mediaani oli korkein (68 900 euroa), kun käytettävissä olevat rahatulot olivat vähintään 50 000 euroa. Kun käytettävissä olevat rahatulot olivat 20 000 – 29 999 euroa, perintöosuuksien mediaani oli alhaisin (46 800 euroa).

Kuvio 9.

Perintöveroa maksamaan määrättyjen perinnönsaajien perintöosuuksien mediaani ja henkilökohtaisten käytettävissä olevien rahatulojen mediaani perinnönsaajan henkilökohtaisten käytettävissä olevien rahatulojen mukaan 2020

Lähde: Tilastokeskus, perinnöt ja lahjat

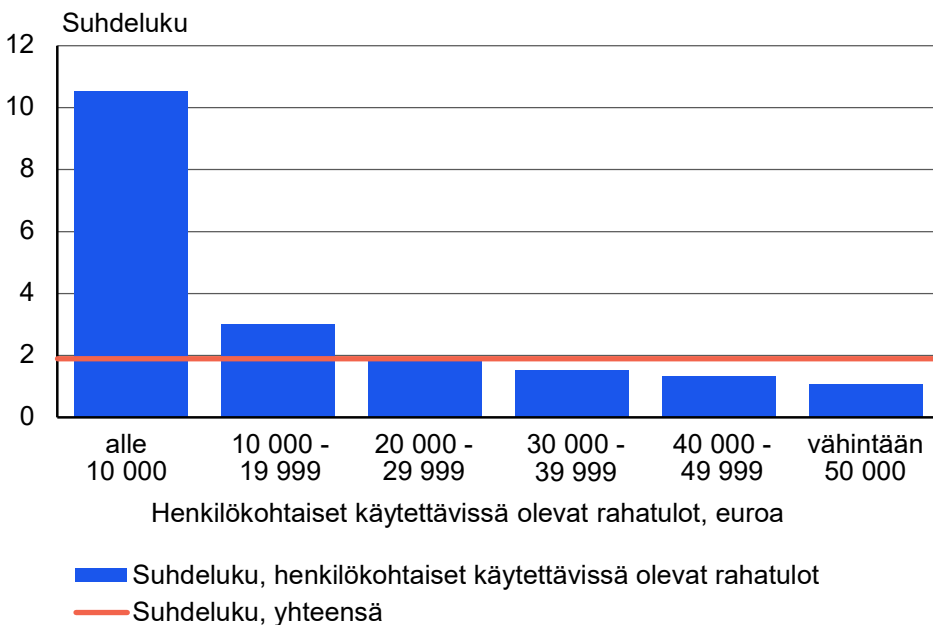
Vuonna 2020 puolella perintöveroa maksamaan määrättyistä perinnönsaajista perintöosuuden arvo oli yli 50 800 euroa. Perintöosuuden verotettavan arvon alaraja on 20 000 euroa, minkä takia perintöveroa maksamaan määrättyjen perinnönsaajien perintöosuuksien mediaani muodostuu korkeammaksi kuin kaikkien perinnönsaajien perintöosuuksien mediaani. Puolet kaikista perinnönsaajista sai alle 14 000 euron perintöosuuden.

¹⁸ Nettotulojen sijaan perintöosuutta voisi verrata nettovarallisuuteen, mutta koko väestön nettovarallisuustietoja ei ole saatavilla kokonaisaineistona.

Kuviossa 10 perintöosuuden taloudellista merkitystä perintöveroa maksamaan määrättylle perinnönsaajalle on havainnollistettu suhdeluvulla. Tuloluokittain laskettu suhdeluku saadaan, kun perintöveroa maksamaan määrättyjen perinnönsaajien perintöosuuksien mediaani jaetaan perintöveroa maksamaan määrättyjen perinnönsaajien henkilökohtaisten nettotulojen mediaanilla. Esimerkiksi kun nettotulot olivat vähintään 50 000 euroa, perintöosuuksien mediaani oli 68 900 euroa ja nettotulojen mediaani oli 63 200 euroa vuonna 2020. Siksi suhdeluvun arvoksi muodostuu 1,1.

Kuvio 10.

Perintöveroa maksamaan määrättyjen perinnönsaajien perintöosuuksien mediaani jaettuna henkilökohtaisten käytettävissä olevien rahatulojen mediaanilla perinnönsaajan henkilökohtaisten käytettävissä olevien rahatulojen mukaan 2020

Lähde: Tilastokeskus, perinnöt ja lahjat

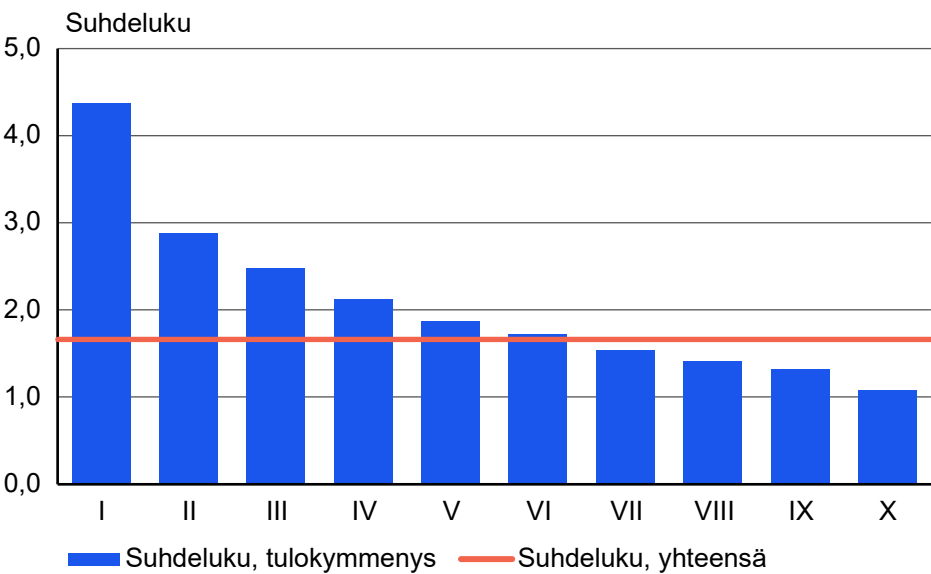
Vuonna 2020 perintöveroa maksamaan määrättyjen perinnönsaajien perintöosuuksien mediaani verrattuna perintöveroa maksamaan määrättyjen perinnönsaajien henkilökohtaisten nettotulojen mediaaniin oli selvästi korkein (10,5) alle 10 000 euron tuloluokassa. Suhdelukua nostaa alaikäisten määrä alle 10 000 euron tuloluokassa. Nettotulojen ollessa 10 000 – 19 999 euroa suhdeluku oli 3,0 ja muissa tuloluokissa alle 2,0. Ilman tuloluokkia suhdeluvun arvo oli 1,9.

Kuviosta 10 havaitaan, että perityn omaisuuden arvo suhteessa perinnönsaajan nettotuloihin laskee, kun perinnönsaajan nettotulot kasvavat. Toisin sanoen alemmissa tuloluokissa verotettavan perintöosuuden tuoma varallisuuden lisäys oli perinnönsaajan nettotuloihin verrattuna keskimäärin korkeampi kuin ylemmissä tuloluokissa.

Kuviosta 11 nähdään, että perintöveroa maksamaan määrätyn perinnönsaajan perintöosuus verrattuna perintöveroa maksamaan määrätyn perinnönsaajan asuntokunnan nettotuloihin on trendiltään samansuuntainen kuin tilanteessa, jossa perintöosuutta verrattaisiin henkilökohtaisiin nettotuloihin. Perinnönsaajien asuntokuntien alimman tulokymmenyksen suhdeluku (4,4) oli kuitenkin matalampi verrattuna perinnönsaajien henkilökohtaisten tulojen mukaan muodostettuun alimpaan tuloluokkaan (10,5).

Kuvio 11.

Perintöveroa maksamaan määrättyjen perinnönsaajien perintöosuuksien mediaani jaettuna perinnönsaajien asuntokuntien käytettävissä olevien rahatulojen mediaanilla perinnönsaajan asuntokunnan tulokymmenyksen mukaan 2020

Tulokäsite: Asuntokunnan käytettävissä olevat rahatulot

Lähde: Tilastokeskus, perinnöt ja lahjat

Perintöosuuden verotettavan arvon alaraja on 20 000 euroa, mikä osaltaan nostaa suhdelukuja alemmissa tuloluokissa ja tulokymmenyksissä. Lisäksi luvuissa 6 ja 7 esitettyjä vertailuja tarkasteltaessa on hyvä tiedostaa, että tuloluokissa on eri määrä perintöveroa maksamaan määrättyjä perinnönsaajia. Sama pätee tulokymmenyksiin.

8 Perintöverotustiedoista ei välttämättä käy ilmi, mitä varallisuutta perinnönsaaja on tosiasiasa saanut

Perintöverotus pohjautuu laskennalliseen perintöosuuteen, joka perustuu perinnönsaajan suhteelliseen osuuteen perinnönjättäjän jäämistön verotettavasta arvosta. Esimerkiksi, mikäli jäämistön arvo on 100 000 euroa ja perinnönsaajan perintöosuus jäämistöstä on puolet (1/2), perintöosuuden verotettava arvo on 50 000 euroa. Jos perintöosuuteen ja -veroon ei kohdistu mitään vähennyksiä tai korotuksia, perinnönsaajan perintöveron suuruus olisi 2 500 euroa veroluokassa 1.

Laskennallinen perintöosuus ei huomioi, milloin ja miten vainajan omaisuus on tosiasiasa jaettu. Kuolinpesän varallisuus voidaan jakaa ennen perintöverotuspäätöstä, perintöverotuspäätöksen jälkeen tai jättää osin tai kokonaan jakamatta pitkäksi aikaa. Pesän osakkaan jako-osuus määrittää perinnönsaajan osuuden jakamattomasta kuolinpesästä, mutta kuolinpesän osakkaat voivat keskenään päättää, mitä omaisuutta (esimerkiksi rahaa, arvopapereita tai kiinteistön) kukin pesän osakas saa.

Useimmiten perinnönjaossa saatavien varojen määrä kuitenkin poikkeaa perintöverotuksessa määritetystä verotettavasta perintöosuudesta. Esimerkiksi perinnönjättäjän kuoleman jälkeen tapahtuneet arvomuutokset voivat vaikuttaa perinnöksi saatavan omaisuuden käypään arvoon.¹⁹ Lisäksi perintöverotuksen vähennyksien myötä verotettava perintöosuus voi poiketa merkittävästi käyvästä arvosta. Muun muassa puoliso vähennyksen myötä vainajan leski ei maksa perintöveroa, mikäli perityn omaisuuden arvo jää alle 110 000 euron. Perintöverotuksen vähennyksiä voidaan perustella esimerkiksi siten, ettei peritty omaisuus automaattisesti paranna perinnönsaajan veronmaksukykyä.

¹⁹ Verohallinto (2015).

Perintöverosta tai perintöosuuden verotettavasta arvosta ei voi päätellä, mistä varallisuuslajista perintönä saatu omaisuus koostuu ja miten helposti omaisuus on muutettavissa rahaksi.²⁰ Esimerkiksi vainajan lapsen perintönä saaman kiinteistön myyntiin voi vaikuttaa lesken asumisoikeus, ja toimivan yhtiöomistuksen realisointi (tai toiminnan jatkaminen) on lähtökohtaisesti vaikeampaa verrattuna muun muassa pörssiosakkeisiin ja sijoitusrahastoihin. Toisin sanoen kahden eri perinnönsaajan perintöosuuksien verotettavat arvot voivat olla yhtä suuret, mutta perityn omaisuuden hallinnointiin tarvittava osaaminen ja omaisuuden ylläpidosta aiheutuvat kustannukset voivat vaihdella merkittävästikin varallisuuslajeittain.²¹

20 Kaikkea perinnönjättäjän kuoleman myötä perinnönsaajalle siirtyvää varallisuutta ei huomioida perintöverotuksessa. Esimerkiksi vakuutuskorvaus voi olla perintöverosta vapaa, mutta veronalaista tuloa tuloverotuksessa. (Verohallinto 2023e).

21 Perinnöt ja lahjat -tilasto perustuu perintö- ja lahjaverorekisteritietoihin, mutta kattavia varallisuuslajikohtaisia tietoja on saatavilla vain lahjoista.

9 Perintöverotustietoja voisi olla mahdollista täydentää

Maksettavaksi määrättyjen perintöverojen yhteenlaskettu arvo nojaa vahvasti pieneen joukkoon perinnönsaajia. Yksittäisen perinnönsaajan näkökulmasta perintöveron määrä voi muodostua suureksi etenkin veroluokassa 2, jos perinnöksi saatu varallisuus on vaikeasti realisoitavissa, perinnönsaajan nettotulot ovat pienet, perinnönsaajan aiempi nettovarallisuus on alhainen ja perinnönsaaja on perinnönjättäjän ainoa perillinen. Sukulaisuussuhteen sekä perintöosuuteen ja -veroon mahdollisesti tehtävien vähennyksien seurauksena euromääräisesti saman perintöosuuden perineet perinnönsaajat voivat päätyä maksamaan hyvinkin erisuuruiset perintöverot.²²

Perinnöt ja lahjat -tilaston tiedoista saadaan osviittaa, miten perintöosuudet ja maksettavaksi määrätyt perintöverot jakautuvat perinnönsaajien kesken perintöosuuden arvon, sukulaisuussuhteen, iän ja tulojen mukaan. Tarkempi tilastointi edellyttäisi tilastoinnin kehittämistä, jota nykyisillä perintöverotustiedoilla on mahdollista edistää tiettyyn rajaan asti.

Tilastotietoa varallisuuden tosiasiallisesta siirtymisestä sekä perintönä saadusta varallisuudesta voisi olla mahdollista parantaa esimerkiksi, mikäli perinnönjakokirjoista olisi saatavilla rekisteripohjaista tietoa – joskin kuolinpesä voi säilyä osittain tai täysin jakamattomana pitkäänkin esimerkiksi verotuksellisista syistä. Jos perintöveroa ei olisi lainkaan, tulisi miettiä, miten perunkirjoitustietoja kerättäisiin.²³ Perintöverotus pohjautuu perunkirjoitukseen ja nykyisin perunkirjoitus toimitetaan Verohallintoon, jonka tehtävänä on verotuksen toimittaminen. Kuolinpesän asioinnin digitalisointiin on tosin parhaillaan käynnissä laajan asiantuntija- ja viranomaisjoukon edistämä hanke, jonka tavoitteena on esimerkiksi kuolinpesän osakasrekisterin ja perukirjan tarjoaminen sähköisenä palveluna.²⁴

22 Esimerkiksi aviopuoliso ei maksa 100 000 euron perintöosuudesta lainkaan veroa, mutta sisarukselle 100 000 euron perintöosuus tarkoittaa yli 20 000 euron perintöveroa.

23 Valtiovarainministeriö (2010).

24 Digi- ja väestötietovirasto (2023), Valtiovarainministeriö (2023b).

Lähteet

Digi- ja väestötietovirasto (2023). [Suomi.fi ohjaa läpi läheisen kuoleman jälkeisen byrokratiaviidakon – uudessa oppaassa kattavat ohjeet eri toimijoilta](#). [Viitattu 03.01.2024].

[Perintö- ja lahjaverolaki 378/1940](#). [Viitattu 03.01.2024].

Tilastokeskus (2023a). [Perinnöt ja lahjat -tilasto](#). [Viitattu 03.01.2024].

Tilastokeskus (2023b). [Tulonjakotilasto](#). [Viitattu 03.01.2024].

Valtiovarainministeriö (2010). [Verotuksen kehittämistyöryhmän loppuraportti](#). [Viitattu 03.01.2024].

Valtiovarainministeriö (2023a). [Verokartoitus 2023](#). [Viitattu 03.01.2024].

Valtiovarainministeriö (2023b). [Yhteenveto elämäntapahtumalähtöistä digitalisaatiota koskevista ehdotuksista](#). [Viitattu 03.01.2024].

Valtiovarainministeriö (2024). [Valtion talousarvioesitys 2024](#). [Viitattu 03.01.2024].

Verohallinto (2015). [Ositus- ja perinnönjakosopimus perintöverotuksessa](#). [Viitattu 03.01.2024].

Verohallinto (2023a). [Verotulojen kehitys -tilaston tulkintaohje](#). [Viitattu 03.01.2024].

Verohallinto (2023b). [Kahden vuoden sisällä peritty omaisuus perintöverotuksessa](#). [Viitattu 03.01.2024].

Verohallinto (2023c). [Perintöveron maksuohjeet](#). [Viitattu 03.01.2024].

Verohallinto (2023d). [Perintö- ja lahjaverotuksen arvostamista koskevien ohjeiden koontisivu](#). [Viitattu 03.01.2024].

Verohallinto (2023e). [Vakuutuskorvausten ilmoittaminen perintöverotukseen](#). [Viitattu 03.01.2024].

www.tilastokeskus.fi

www.facebook.com/Tilastotohtori

www.twitter.com/tilastokeskus